

עבודת ירח האיתנים

בהיותנו ניצבים בעיצומם של ימי חודש אלול והימים הנוראים עלינו לדעת כי אין אלו עוד ימים של תאריך המבטא זמן. אלול הוא מושג!!!

ימים "נוראים" – על שום מה?

ונבאר:

מאז ומתמיד היו ימים אלו מלאים ברגש של יראה, ומשום כך נקראו ימים "נוראים" - כפשוטו ממש. כך כתב הרמב"ם (בפירוש המשניות למסכת ראש השנה פרק ד): "שהם ימי עבודה והכנעה ופחד ומורא מהשם ויראה ממנו ומברח ומנוס אליו ותשובה ותחנונים ובקשה כפרה וסליחה".

כל אדם אשר רוח ה' באפו וגדל על דרך התורה והיראה יודע ומבין שהימים של חודש אלול, והבאים אחריהם, ראש השנה, עשרת ימי תשובה, ופסגת הימים הנוראים הלא הוא יום הכיפורים אינם כמו שאר ימי השנה, אלו ימים אחרים!!!

בד בבד שאלות רבות מתעוררות לפתחנו -

מה משמעותם של הימים הללו?

מה טומנים הם בחוֹבָם?

מהי עיקר וחובת עבודתנו בהם, ועל מה להשים לב וליתן דגש?

כיצד לעלות בסולם המעלות באופן בטוח?

היאך נוכל להתמודד עם כל מיני תופעות שונות ומשונות הקמות וצצות חדשים לבקרים בפתחו של כל יהודי?

מה בעצם הקב"ה רוצה ומצפה מאיתנו?!

ועוד שאלות רבות עולות במוחו של היהודי המאמין, היודע להתבונן.

לעשות שינוי!!!

הדברים ללא ספק תלויים בעבודת האדם ובגודל התעניינותו בהם, ומשתנים מאדם לחברו, כל אחד לפי גודל מדרגתו תהיה אשר תהיה.

דבר אחד ברור שצריך כל אחד להבין ולהפנים, הוא צריך:

לעשות שינוי!!!

לעשות שינוי לבל יהיה מאוחר.

ואמנם הרבה יש להאריך בביאור גודל מעלת הימים האלה, קדושתם וסגולתם, ובפירוט העבודה הרצויה בהם. אך קודם לכן צריכים אנו לדעת ולהתריע, להזהיר ולהיזהר, שלא לתת לימים אלו שיעברו על פנינו בלא שימת לב מרובה מצידנו, אסור לתת להם לחלוף בלא התבוננות והקדשת זמן לתקן את הטעון תיקון, אלא חייבים אנו לנצלם עד תום.

"אלול הוא מעונות הקיץ של הנפש"!!!

בספר "בעקבות היראה" (עמ' קנח) מובאת שיחת הפתיחה של מרן הגרנ"צ פינקל זצ"ל, בתחילת זמן אלול בישיבת סלבודקא. וכך אמר לתלמידיו:
"באים עתה מן הקייטא הגשמית אל הקייטא הרוחנית. מחודש תמוז-אב אשר ביערות ובשדות (תקופת הנופש-בין הזמנים), אל חודש אלול - תשרי אשר בבית הישיבה. מה בין קייטא זו לזו? הן מודים כולנו כי כשם שזו צריכה לחיזוק הגוף, כך נחוצה האחרת לחיזוק הנשמה". בסגנון דומה התבטא מרן הסבא מקלם זצ"ל בשובו ממעונות הקיץ, באומרו כי "אלול הוא מעונות הקיץ של הנפש"!!!

"מדוע שפכת את היין? זעק האדון - משל נוקב

נציין משל קולע המגדיר את מצבו האמיתי של האדם שאינו מתבונן במה שמצריכה ומזקיקה אותו עבודת הימים הגדולים.

אדון עשיר וגדול ביקש ממשרתו הנאמן: "אנא ממך, רד אל המרתף והבא לי מהחבית שנמצאת בפינת המרתף יין מזן מיוחד פלוני". ואכן, ירד המשרת למרתף אלא שחלפה שעה ארוכה והוא עדיין לא שב. ירד האדון לבדוק את פשר העיכוב, וכבר בדרכו חש בריח יין חזק, המכה בנחירי אפו.

לחרדתו גילה נחילי יין אדמדם, הפורצים בעליצות מפתח המרתף, שוצפים בקצף לקראתו. הברזים של החביות היו פתוחים לרווחה, ואלו טבלו באגם של יין. האדון העלה במרתף את האור ולתדהמתו לא היה גבול כאשר גילה את המשרת... ישן על אחת החביות.

הוא פנה אליו בזעם רב, טלטל אותו ושאג לעברו: "קום! מה עשית?" המשרת פקח את עיניו, מצמץ לנוכח האור, שפשף את עיניו והפטיר לעבר האדון: "הו, טוב שהגעת הנה, כבר מזמן רציתי לשוחח אתך על שיפור התנאים בעבודתי והעלאת המשכורת, אני חושב שעכשיו זו ההזדמנות..."

הבקשה לחיים – לשם מה?

והנמשל – זועק עד לב השמים...

בימי הדין, בהם הקב"ה בא לבדוק את תפקודנו הלקוי, אנו ממצמצים בהססנות מה, ולוחשים אל תוך המחזור: 'ריבוננו של עולם, נתת לי נְשָׁה, עברתי אותה בהצלחה. הענקת לי עיניים בריאות, הבטתי במה שאסור. בראת לי פה בריא, דיברתי בו דיבורים בטלים. באזנני הבריאות שמעתי דברים שאינם ראויים, וברגלי רצתי לדבר עבירה. אז אם אפשר, בבקשה, אני רוצה שנה נוספת"...

ויהיו כאלו עזי מצח שאף יוסיפו:

"ואם לומר את האמת, אני מצפה להטבת תנאים. הנחת מהילדים השנה היתה לא משהו, אם אפשר עוד קצת נחת, פה ושם הבריאות חיבלה לנו בתכניות - אז ברוב טובך תן לנו בריאות איתנה, וגם עוד קצת פרנסה לא תזיק, אבל בקלות, וגם הגיע הזמן שנצליח סוף סוף להשיג רישיון בנייה מהעירייה"....

ובקיצור, מנה עיקרית לא מספיקה לנו – אנו עוד דורשים תוספות...

עד כה עסקנו בבקשת הסליחה ובשיפור האישיות כדי לשמר את המצב הקיים, אך מנין לנו העוז והעזות לדרוש תוספת שכר?! האם גילינו מסירות יוצאת דופן בעבודת השם?

לדעת כדי לשפר

בא' בתשרי, יום ראש השנה, דן הקב"ה את כל באי העולם, כל יחיד ויחיד בפני עצמו. במשפט זה נידון האדם על כל מפעליו, אין שכחה לפני שופט כל הארץ, הכל גלוי וידוע לפניו. או אז נפתחים בשמים שלושה ספרים של צדיקים, בינוניים ורשעים, ומוזדדים בשמים את מאזן הזכויות של כל אחד ואחד, ולפי רוב זכויות או חלילה עוונות, ייקבע גורלו של האדם לשנה הקרובה.

חסד עשה עמנו בורא עולם שגילה לנו את זמנו של יום הדין. אומות העולם, אינם יודעים מאומה על היום הזה ולא שמים ליבם לשפר דרכיהם הנלוזות ולהיטיב מעשיהם המקולקלים, בשבילם זהו עוד יום כאחד מימות השנה הרגילים. אבל - עם ישראל – בני אברהם יצחק ויעקב, בנו בחר ה' מכל האומות - ריחם עלינו וגילה לנו לטובתנו את משמעותו של היום, כדי שנתכונן ונבוא ליום הדין מוכנים.

51 זה לא 52!

מעשה ברב שנכנס אצל תלמידיו להרביץ בהם מעט מוסר, באמצע דבריו אמר להם: דעו לכם, בניי אֶהוּבִי - 51 זה לא 52! 51 זה לא 52! וכך חזר כמה פעמים בהתלהבות גדלה והולכת. הביטו התלמידים זה על זה בפליאה ושאלו: ילמדנו רבנו למה כוונתו? ענה להם הרב כשמבט רחימאי בעיניו:

כאשר נמלט לוט מן העיר סדום המתהפכת ונחרבת, מיהר לברוח לעיר "מִצְעָר", ואמר למלאכים שהצילו אותו: "הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה, והיא מִצְעָר" (בראשית יט, כ). עיר זו אף היא היתה מלאה אנשים חטאים ופורקי עול, בדומה לתאומתה - העיר סדום, אלא שהיא לא נחרבה כמוה. מדוע?

משום שסדום היתה עיר ותיקה יותר מן המצער, ולכן סאת העוונות שלה כבר הוגדשה, המִקְסָה שכביכול הוקצבה לה על ידי בורא עולם התמלאה, אך מצער שהיתה עיר צעירה יותר, למרות חטאיה הרבים - עדיין לא התמלאה סאתה, ולכן לא נחרבה. "ואם תשאלו", המשיך הרב בעיניים יוקדות, "בכמה שנים היתה סדום ותיקה יותר ממצער? אומר לכם - בשנה אחת בלבד! סדום בעת הפיכתה - היתה בת 52 שנה, ואילו מצער בת 51 שנה.

ועל הפרש זה של שנה אחת של חטא - זו נהפכה וזו לא נהפכה!!! (גמרא שבת י, ב). ומוסר ההשכל - נוקב ויורד חדרי בטן..

אדם יכול לחשוב לעצמו: הנה, לפני עשר שנים נחתמתי לחיים למרות שלא באמת השתניתי, לפני חמש שנים גם נחתמתי לחיים, וכן לפני שנתיים, ובעצם גם לפני שנה... וכאשתקד, גם השנה מן הסתם יהיה כך, אפשר להמשיך כרגיל. אבל עליו לידע - לא הרי 51 כהרי 52!

היאך נזכה בדין?

עלינו לטכס עצה ולחשוב מחשבות, כיצד נוכל לזכות בדין? והנה אמרו חז"ל (ברכות טז, א), למה נסמכו אהלים לנחלים? דכתיב "כנחלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים נטע וגו'" לומר לך מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה, אף אהלים מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות. לימדונו רבותינו ז"ל שכשאדם נמצא במצב ירוד ושקוע בחטא, כשרוח טומאה מסובבת אותו מכל צד, הרי העצה שלו שיוכל להיטהר הוא על ידי שישקיע עצמו באהלה של תורה, שהרי בכך

התורה מטהר האדם את עצמו, כשם שהנחל רוחץ ומנקה את האדם כך התורה מנקה ומטהרת את נפש האדם, מעצבת את דמותו מחדש, ועל ידי כך מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות.

מי נסתר מחמתו? מי שעוסק בתורה!!!

וכן מצינו בדברי חז"ל דבר נורא:

"ואין נסתר מחמתו", ולעיתיד לבוא מי נסתר מחמתו? אמר רב אחא מי שעוסק בתורה. שכן כתיב אחריו "תורת ה' תמימה", וכן הוא אומר "אין חושך ואין צלמוות להיסתר שם פועלי אֶן", ומי נסתר מי שהוא עוסק בתורה".

(ילקוט תהלים רמז תרע"ד)

במה יכול האדם להתגונן מפני חושך וצלמוות של העונשים המגיעים לו ממשפטי שמים? רק על ידי תורה!!!

ועוד הפליגו וקבעו רבותינו בקביעה ברורה ונחרצת שאינה משתמעת לשני פנים:

"אין לך צדקה שמצלת את האדם מדינה של גיהנם אלא תורה בלבד כו'. שיש בה כח להציל אותו מיום הדין. ואפילו נתחייב אדם בדבר עבירה יכול להציל אותו מיום הדין".

(משלי רבתי פרק י')

הדבר היחידי שיכול לגונן על האדם הוא העסק בתורה!!

ואם כן איפוא, כשמחפשים דרך כדי להטות הדין לכף זכות, הקבלה והחיזוק העיקרי צריך להיות בלימוד התורה, לקבוע עיתים לתורה, כי רק לה יש את הכח והסגולה להעלות את האדם מכף חובה לכף זכות, להיות הגנה טובה להציל אותו ביום הדין והמשפט.

ממה היצר הרע הכי מפחד?

ולבני התורה, שבט לוי של דורנו, אשר זכו ונשאם ליבם אותם לקרבה אל הקודש ולהמית עצמם באהלה של תורה, נציין את הדברים הבאים ובזה נתעורר:

משגיח באחת הישיבות שאל את מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א מה לומר לתלמידיו בישיבה בשיחה לפני ראש השנה? ישנם כל כך הרבה תחומים המצריכים חיזוק, אבל מצד שני "תפסת מרובה – לא תפסת", ואם כן, במה להתמקד?

מרן הגראי"ל הקשיב, הרהר מעט, וענה כדרכו בקצרה:

תגיד לבחורים שיידעו, שעיקר מה שהיצר הרע מבקש, ועל זה עיקר העבודה שלו, שלא ייצאו תלמידי חכמים!

לא אכפת כל כך ליצר הרע שילמדו, שיתפללו, שיעשו מצוות ומעשים טובים, אבל שזה יהיה בשטחיות, שלא יסתכלו על עצמם ועל עבודתם כדבר בעל ערך, כי זה העיקר אצלו - שלא יהיו תלמידי חכמים.

והסביר: הלא תראו מה כוחו של תלמיד חכם אחד, מה "חזון איש" אחד יכול לעשות, כזו מהפכה בכל העולם, ומזה היצר הרע הכי מפחד ואת זה הוא מבקש למנוע בכל כוחו, ותלמידי ישיבה שיש לכל אחד עתיד לצמוח ולגדול תלמיד חכם את זה היצר הרע לא רוצה לתת!!!

ממך אליך אברח

דרך נוספת להינצל היא – לברוח!

וישאל השואל, וכי אפשר להימלט מדינו של מלך מלכי המלכים, אשר מלוא כל הארץ כבודו?

ונשיב לו כדברי הפיוט -

"ממך - אליך אברח"!!!

גנב יושב במעצר, הוא יודע שפשע, אין לו אפשרות לשכור עורך דין והסוף לא נראה טוב - מה הוא עושה? ברגע הראשון שיש לו הזדמנות הוא בורח.

לאן אנו יכולים לברוח כשאין לנו מליץ יושר? מי יקבל אותנו אל חיקו?

אנו בורחים מן הקב"ה - אליו!!! או בלשונו הטהורה של הרמב"ם: "זהו יום מנוס ממנו ומפלט אליו". כי אנו בניו והוא אבינו, ואהבתו אלינו גדולה עד מאוד, וכדי ללמוד, ולו במקצת על אהבת ה' שפיעמה בדורות הקודמים בלבו של יהודי פשוט, ועל גודל התמימות הטהורה בה ניחנו, יש בנותן טעם להביא מעשה זה ממנו נלמד עד כמה היום התרחקנו מכך:

לאכול הרבה - על קידוש ה'...

פעם שלח הבעל שם טוב את תלמידיו לכפר מרוחק כדי ללמוד את הדרך לעבודת השם מפיו של אחד מתושבי הכפר בשם ר' מוישה. כשהגיעו אל המקום, ניסו התלמידים לברר היכן ר' מוישה, אך איש מאנשי הכפר לא ידע למי הכוונה, עד שאחד מהם נזכר: יש לנו משה אחד - זהו העגלון.

פנו התלמידים לביתו של העגלון, שהיה איש ענק וגדול ממדים, הם ביקשו להתארח אצלו והחלו לעקוב אחריו. הם חיפשו ללמוד ממנו דרך כלשהי בעבודת השם, אך לשווא.

מוישה היה עסוק בעיקר באכילה ושתייה, בקושי ידע להתפלל, וגם בשבת היה עסוק ראשו ורובו בסיר חמין ענק, וכמעט לא נותר לו זמן לתורה ולתפילה. במוצאי שבת פנו התלמידים לעזוב את ביתו, ואילו אחד מהם אזר אומץ והקשה קודם הפרידה: מדוע אתה אוכל כל היום? השיב להם מוישה: "בהיותי ילד הלכתי עם אבא ביער. לפתע ניגשה אלינו קבוצה של גויים ודרשה מאבא לנשק את דמות השתי וערב שהחזיקו בידם, אך אבא סירב. הם איימו והזהירו: אנו נהרוג אותך! והוא השיב בביטחה: גם אם תהרגו אותי לא אנשק את הטומאה!! הקיפו אותו הערלים הטמאים שפכו עליו נפט והעלו את גופו באש. אבא היה קטן וצנום ובתוך דקות ספורות נגמרה המדורה, מול עיניי, הכל נהפך לאפר...

מאז אני אומר תמיד לעצמי: "אם כבר נשרפים לכבוד מלך מלכי המלכים, צריך שיהיה קידוש השם גדול יותר, צריך שתבער מדורה ענקית לאורך זמן. לפיכך אני אוכל הרבה הרבה, כדי שאם אי פעם אצטרך להישרף על קידוש השם, תקום מדורה ענקית, כזו שראוי לכבד בה את מלך מלכי המלכים"... אדם כה פשוט, אך בעבור קידוש שם השם, ובעבור קיום הפסוק "שמע ישראל", הוא פושט את צווארו בלי להתחבט.

בכח המוסר – להפוך אותך לאיש אחר!!!

רבינו יונה, בשערי תשובה, בדרך השלישית מהדרכים המעוררות לתשובה, מציין עצה שעל ידה יוכל האדם להטות את כף המאזניים בדינו לזכות:

"כאשר ישמע מוסר החכמים והמוכיחים יקשיב וישמע וייכנע ויחזור בתשובה, ויקבל בלבו כל דברי התוכחות, ושלא יגרע דבר מדבריהם. והנה האיש הזה ברגע קטן יצא מאפלה לאור גדול, כי עת אשר יאזין ויסכית ולבבו יבין ושב ויקבל ביום שמעו דברי המוכיח, ויקיים עליו להיותו עושה ככל אשר יורוהו תופשי התורה מן היום ההוא ומעלה, להיזהר כאשר יזהירוהו יודעי בינה לעתים, עלתה בידו התשובה ונהפך לאיש אחר. ומעת אשר קיבל כזאת במחשבתו וגמר עליו ככה בלבבו, קנה לנפשו זכות ושכר על כל המצוות והמוסרים, ואשריו כי צדק נפשו בשעה קלה".

(שערי תשובה ב, י)

כשאדם מקבל על עצמו לקיים את כל מה שיידע שצריך לעשות, הרי הוא כבר מעכשיו בעל תשובה גמור, כי מאחר שהחליט לילך בדרך הנכונה עם החלטה איתנה וחזקה, הרי שמובטח הוא כי ימשיך כך גם הלאה.

ירח האיתנים – במשנת רבותינו

וממקום זה נתחיל את עיקר עבודתנו בימים אלו לעשות שינוי אמיתי אשר ראשיתו במישור המחשבתי ולאחר מכן במישור המעשי ואזי יקבלו ימי חודש אלול - והימים הנוראים אשר נחתמים בימי חג הסוכות ושמחת תורה משמעות פנימית ועמוקה יותר. כפי שתחזינה בסיעתא דשמיא עיני הלומד והמתבונן במאמרים המובאים בספר זה המבוסס כולו על דברי קדמונים ורבותינו זצ"ל ושיבלח"ט.

בחיבור זה העוסק כולו בענייני חודש אלול ומועדי זמני חודש תשרי - ירח האיתנים, ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום הכפורים, חג הסוכות, הושענא רבה ושמיני עצרת-שמחת תורה, ניטיב ליישר מבטנו מתוך אספקלריא של תורה, לדעת את הדרך בה נלך ואת המעשה אשר נעשה, על מנת לזכות בדינו, לשפר הנהגתנו, לחזק את הקשר בינינו לבין בוראנו, קשר אמיץ וחזק "כרחם אב על בנים", ונתבשם מניחוחם של אמרות טהורות הנובעות ויוצאות ממעיין הטוהר של ענקי האומה, מאורי הדור, המנחים אותנו ומאירים את נתיבנו, ממעיינים נדלה ונשאב, כי כולם חוצבו ממקום קדוש, ומצידנו נדרש רק להתבונן, לשים הדברים על לוח לבנו, להפנים ולהטמיע בקרבנו את נועם מוסרם, וההוגה בדברים הישרים והמתוקים האלה עולה ומתעלה במסילה העולה בית אל בהבנת יסודות התשובה, וביושר לבב בעבודת ה' יתברך וקיום המצוות, ובודאי שהדברים יעשו רושם ונזכה להיכתב ולהיחתם לשנה טובה ומבורכת, בגשמי וברוחני.

ונסיים בברכה "תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה", ונבקש גם שנזכה לכך כבר מעתה בבחינת "תוספת", כשם שאנו נוהגים תוספת שבת, וכבר מעכשיו תחל שנה וברכותיה. ויקבל ה' ברצון את תפילותינו ומעשינו, וישרה שכינתו בתוכנו, אמן.